

(BCEC 1905, 155.3). f) En lloc de 'palet' o 'còdol' de l'aigua: *pédres* Tor, *pédres* Areu, *pédrez de riu* Esterri de Cardós; mentre que cap al Baix Segre en diuen *pedres rieres* (Aitona, Bovera, 1935). g) Altres en OPou: «*pedra porcellana* ---; *pedra de gall*: alectorio; cornerina és mesclada de àgata y calcedònia: onyx» [cf. *infra peroine*] (ThPu.)³

A *pedres menudes* 'per menut, en detall'. Ja en el *Gènesi d'Esriptura* mj. S. xv, i en Giraut, *Peste* (D'Ag.); així o *per pedres menudes* segueix molt usat en el Princ., fins a l'Alt Pallars («els noms del terme? A *pédrez menudes* no els sé ---», Surp, 1959). *Deixar de pedra* 'deixar estupefacte': «Va dir --- —Vostès estan incomunicats—. Ens va *deixar de pedra*», Coromines (*Presons Im.*, O. C., 865a1). *Els Sants de la Pedra* val.: a propòsit del vistent santuari a la marjal de l'Albufera, em digueren a Sueca que són Sant Abdon i Sant Senén (1962), els que en el Princ. anomenen *Els Sants Metges* (Sant Cebrià de Vallalta etc.); però a Agres deien que són diferents dels *sanx mégés* (1963).

DERIV.: *Pedrada* [1374]. *Pedradura*. *Pedraire*. *Pedrilla* men.: evident romanalla mossàrab: no sols perquè hi ha *-āḡā* i no pas *-āḡā* sinó perquè la forma que ha sentit En Mascaró Passarius és *petralla*. *Pedrallo*. *Pedralum*. *Pedrar*. *Pedrasa*. *Pedrer* en el sentit de 'lloc de pedres', 'lloc abundant en pedres' té gran extensió romànica (oc. ant. *peirier* etc.) i també existí en català (*AlcM*, §§ 4, 5, emp.; *CostCat.*); avui principalment resta sobretot concretat en el Baix Segre (Seròs, 1935).

També l'Ebre (*Lo Pedrer Llarg* i *Lo Pedrer de Mossén Pere* anotava jo a Benissanet, 1936) en un 'mur de contenció del riu' (Bladé, *Toponímia de Benissanet*, § 11); «la vora del riu --- està protegida per un *pedrer* llarguíssim, construït amb la idea de no deixar pujar el riu» (Bladé, *Benissanet*, p. 70). En un sentit semblant restà *petrair* en mossàrab (Simonet), que en terres valencianes s'ha conservat en diverses variants de compromís amb les formes catalanes, sobretot convertit en NL: *Petrer* (vila entre Monòver i Castalla), *Petrés* (Baix Palància) i *Petrairs* encara en aquesta forma primitiva en el Rept. de València, després convertit en el nom de *Patraix* (Horta de València, amb la reducció ja antiga a València de *-rs* a *-s*). D'això deu ser també catalanització a mitges un mot local valencià *+peraire* que a Llombai (< *Lombair* LUMBU + *-ARIU*) m'expliquen com a sinònim de *terra-forta*, que es diferencia de l'*argila*, aquesta de color «més negre» i aquell «més *assurat*», «és un *suero* que ---» i és bona per a fer *blics* (rajoles perforades).

Pedral m. 'la pedra amb què es fondeja la nansa' val. (Lluís R. Flores me n'informa amb referència al *monot*, MONA, 1936). *Pedram* f., pall., 'pedregar, ruïnes d'una vella construcció', Montcortès («a Sant Romà va trobar-s'hi la *pedrám* de un edifici», 1957). *Pedregar* 'estesa o conjunt de rocs' [1956]: «regos, mulnars, simul cum ipsa resclosa, et glevar et *pedregar*, et ipsa riera ---» (*Cart.* de St. Cugat I, 41); en forma mossàrab és el mot (que amb la complicada evolució

que demostró en el DCEC/DECH, PIEDRA, va donar andal. *pelagartar*, i altres formes mossàrabs IV, 535b35ss., i notes 2 i 3); també *pedregal*: «senyora, vos veig caminar per lo *pedregal*», JoMartorell (Ag. II, 59).

El verb *pedregar* intr. 'caure pedra' ja deu ser antic (d'ací *pedregada*, OPou etc.); i, com hem vist, usual des del cat. central fins als Pirineus occidentals i País Val.: p. ex. a la Valldigna (on el reserven per a 'caure pedra de la grossa', a diferència de *granissolar* 'calamarsejar', Simat, 1962). L'abstracte de *pedregar* fou *pedrega(z)ó*, concret en *pedregó* f. val. 'pedregada' («va caure una *pedregó* que ---» Font de la Figuera, i cap a Aielo de Malferit, 1962); en canvi a Ribagorça és una acumulació de grans rocs: *La Pedregó* clotada entre malls gegantescos a Aulàs (1957). En un altre sentit, però, *pedregar* és val. en el sentit del cat. central *pedrejar* ('malmetre ---' D'Fa.), tant a Castalla (E'Valor) com a la zona Ribera-Val. (J. G. M., 1950-5). *Pedregada* [OPou] «ha caigut una *pedregada* que s'ho ha emportat tot», cat. central (StPolM., 1925 etc.).

Pedreguer en lloc de *pedregar* és la forma usual a Cerdanya (D'Ag.), Ross. (Saisset, *AlcM*), des d'on segueix fins a una part de l'Emp. («aquell *pedragé*: un pla ple de pedres» Portbou, 1934), Berguedà i Cardener (Frontestà, masia abandonada a Oliu «és un *pedragé*», 1964; «en aquells *pedragés*» Llanera de Solsonès, 1964, amb *-tr-* xocant potser deguda a alguna contaminació, com la de *llastrar* o *LLASTRA*). El poble anomenat *Petrair* en el Repartiment de Val., en catalanitzar-se la regió fou reemplaçat per *Pedreguer*, en el Marquesat de Dènia (Ribera, *Disert. y Opúsc.* II, 355). Cap a l'Alt Aragó es torna femení: a Aragüès anomenen *pedreguera* o *pedregal* tant la tartera com la clapissa, sobretot aquell («el Baste es una *pedreguera* que hace hondonada al pie de Bisaurín»), *las Pedregueras de Acumuer*, tarteres o clapisses a Saqués de Tena (1965). A Ribagorça anomenen *padriguera* una mata que veig en els enderrocs dalt del Castell, a Jusseu, potser creuament del mateix mot amb el nom de planta *madriguera*.

Pedregolet 'pedruscall menut', mot d'ús general des de l'Alt Empordà (Boadella, 1939, en plural) fins a l'extrem Sud de la Costa Brava (*el pedregolet de la platja* Lloret, 1931) (*pedregalet* forma falsa, que *AlcM* atribueix a Tossa i StFeliu): Coromines, que ho havia heretat dels seus pares empordanesos, ho usa sovint a les seves obres, i jo mateix li ho sentia sovint [1920 ---]; el que és possible és que resulti d'una modificació d'un vell col·lectiu *pedreguet* (= *pedregar* però amb l'altre sufix, equivalent, *-ETUM*), que resta usat en el Pirineu marítim (*El Pedreguet de Sant Salvador*, damunt Palau-sa-verdera, muntanya de Roda, 1958, i nom d'un raval d'Amer), per influència de *pedregolar* i *pedregolall* (D'Ag.).

Pedregós, d'un tipus PETRICOSUS, comú a les llengües romàniques occidentals (si bé no sembla ser lliç autèntica en un epigrama de Marcial): port. i cast. *pedregoso* (DECH IV, 534b27ss., ja en docs. lleonesos de 972 i 983), oc. mod. *peiregous*, cors *petricosos*: en ca-